

PRESEKI

1974

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI GG BLED

NA PREHODU IZ STAREGA V NOVO LETO 1975

Letno obdobje je splet mnogih dogodkov; bolj ali manj pomembnih, polno veselja in zaskrbljenosti, planiranja, prerokovanja, uspehov pa tudi razočaranj. Ta dogajanja, ki jih spremljamo ali v njih sodelujemo, in druga, za katera ne vemo, tvorijo družbeni proces v prostoru in času, v katerem živimo. V prehodu iz starega v novo leto se ozrimo na najpomembnejše dogodke starega leta, ki so zajeli najširši obseg in načrtali pot hitrejšemu družbeno-političnemu in ekonomskemu razvoju naše samoupravne ureditve.

Najpomembnejša v tem obdobju sta nedvomno sprejem nove ustave in X. kongres ZKJ z idejno političnimi izhodišči za nadaljnji družbeni razvoj. Nadalje so pomembni še kongres zveze mladine Jugoslavije, jugoslovanski zbor samoupravljalcev, kongres slovenskih sindikatov in še drugi dogodki, ki sicer niso imeli takšnega obsega, predstavljajo pa pomembno prelomnico v krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov. Ti dogodki so začetek pospešenega podružbljanja odnosov in uveljavljanja ustavnih pravic, ki izhajajo iz dela in rezultatov delovnih ljudi, doseženih v združenem delu.

Če se ozremo na področja dejavnosti v naši delovni skupnosti in na ožje okolje, s katerim usklajujemo posamezne interese s širšimi interesi družbeno-po-

litičnih skupnosti, skoraj ne moremo verjeti, da smo v enem samem letnem obdobju dosegli tako prodorne in bistvene spremembe v samoupravnih odnosih. Ustanovljene so bile temeljne organizacije združenega dela, ki so se združile v temeljno organizacijo, da bi skupno programirale območno gospodarjenje z gozdovi v družbeni in zasebni lasti in da si v težavah drug drugemu pomagajo. Skupno z delavci drugih organizacij so bile ustanovljene samoupravne interesne skupnosti. Izvoljene so bile delegacije, ki bodo v skupščinah usklajevale interese delavcev temeljnih in drugih organizacij pri sprejemanju programov družbenih dejavnosti od šolstva, zdravstva, kulture in športa pa do drugih dejavnosti, ki jih financirajo delavci iz ustvarjenega dohodka in so potrebne za splošen človekov in družbeni razvoj. Združujemo se v sestavljeno organizacijo združenega dela gozdarstva in lesnopredelovalne industrije Gorenjske. Ta integracijska odločitev odpira nove možnosti programskega usmerjanja teh dveh panog z združevanjem dela in sredstev, kar predstavlja pomembno ekonomsko razsežnost in sposobnost modernizirati proizvodnjo ter bolje vrednotiti dragoceno lesno surovino s kvalitetno predelavo in izkoriščanjem odpadkov.

Omenjeni so le nekateri najznačilnejši dogodki tega leta, ki so začeli pospešeni proces izgrajevanja samoupravljanja in združevanja sredstev in dela za doseganje večje družbene in ekonomske učinkovitosti. Res smo v tem obdobju napravili še prvi korak s tem, ko smo se organizirali na višji stopnji samoupravljanja, kar pravzaprav šele omogoča uresničevanje ustavnih določil. Naša dolžnost in v interesu delovnih ljudi pa je, da to začeto dograjevanje samoupravne družbe v praksi resnično uveljavljamo.

Planirane proizvodne in poslovne obveze smo v naši delovni skupnosti v tem letu uspešno realizirali. K temu so prispevali tudi kmetje, združeni v obratu za kooperacijo, ki so letos

celo presegli plan oddaje gozdnih sortimentov. Letošnji poslovni uspehi, ki so sicer plod uspešnega dela in delno tudi težkih razmer, pa nas ne smejo uspavati, da v prihodnjem letu, v katerem so napovedani ostrejši pogoji gospodarjenja, ne bi bili kos nalogam. Nove letošnje investicijske naložbe v gradnjo gozdnih cest, zlasti še v izgradnjo mehaniziranega lesnega skladišča, nam odpirajo široke možnosti, ob smotni organizaciji dela pa tudi nadaljnjo rast produktivnosti in z varčevanjem pri materialnih stroških povečanje novo ustvarjene vrednosti.

V novo leto stopamo dobro pripravljeni, oprti na lastne sile in prepričani, da smo tudi danes, ko še nismo uporabili vseh rezerv, sposobni premagati vsaj take napore, ki smo jih ob pomanjkanju vsega uspešno premagovali v preteklosti. Tudi v

razvijanju samoupravnih odnosov moramo slediti načrtanim ciljem. Pri tem pa se bo treba še bolj odločno upirati nasprotjem, ki hromijo stabilizacijo gospodarstva in tudi preživetim družbenim odnosom. Morda smo do nekaterih družbenih sprememb včasih le preokorni v svojih mislih in sami ne zavedajoč se posledic s samovoljo ali neresnično demokracijo oviramo napredek v svojem okolju in ustvarjamo dileme o kvaliteten razvojnih premikih. S tako miselnostjo se moramo odločno spopasti, da nam ne bo porajala problemov tam, kjer jih ni. Naša energija je vendar potrebna za premagovanje drugih težav in razreševanje gospodarskih in družbenih problemov.

SREČNO IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1975

Uredništvo

Veber Ivan dipl. ing.

leto razvoja samoupravljanja in nove tehnologije v obratu Bohinjska Bistrica

Naj ta naslov neskomorno označi letošnje delovno leto na našem obratu. Vzrok temu živahnemu dogajanju so nedvomno splošne družbene spremembe, ki rušijo stare strukture na vseh področjih. Dokazujejo tudi, da je tvornost človeka neomejena, če vsebuje prizadevnost večine, če vlada med delavci zaupanje in prizadevanje za določeni cilj. Naš cilj pa je: delavec naj dobi tako mesto v delovni organizaciji, ki mu v naši družbi pripada. Odločanje na eni strani in odgovornost na drugi, delovna prizadevnost in standard, več prostega časa in boljši odnos do okolja. Sprejemanje družbenih norm je brezplodna, če jih ne znamo uveljavljati.

Živahnost na sestankih in zborih, ki se odraža v predlogih in dogovorih, izvira iz samoupravnih sprememb, ki jih prinaša nova zakonska ureditev. V preteklem letu smo šele razpravljali ali bi ustanovili en ali več TOZD, danes pa se tega niti ne spominjamo več. Vprašanje sam TOZD pa še ni rešeno, mogoče prav zato, ker je za večino delavcev tako pomembno, da se ne prepustijo vetru. Rojstvo prvega osnutka samoupravnega sporazuma o združevanju v OZD ni bilo najbolj srečno. Na osnutek je bilo na našem zboru delavcev veliko pripomb, ker je

bil preveč "po starem kopitu". Samo dejstvo, da sklepov ne sprejemamo več formalistično, dokazuje da je zbor delavcev organ, ki ima vse možnosti za odločanje. Tudi sindikalna organizacija je začela delovati bolj odločno in sprejema lastna stališča povsem suvereno. Obratni delavski svet se prilagaja novi vlogi, ko ne bo samo predlagal, temveč tudi odločal. Žal pa je še prenekateri sestanek slabo pripravljen. Delavci so naveličani zavlačevanja in formaliziranja. Veliko nezadovoljstva je na primer na račun neučinkovite politike nagrajevanja, izboljš-

šave delovnih pogojev, slabo pripravljenih obračunov uspeha in ne nazadnje: počasna organizacija TOZD. Zato tudi ni računati, da bi si dovolili kakršnokoli vsiljevanje po drugačnem sistemu, kot je uzakonjeno. Žal se na področju samoupravljanja ne moremo pohvaliti s kakšnim končnim uspehom, ker vsa nerešena vprašanja čakajo na sporazum o združevanju v OZD.

Delovni pogoji so tako blizu gozdnemu delavcu zato, ker so eni najtežjih med gospodarskimi panogami. Precej naših delavcev biva še v revirjih v neustreznih življenjskih pogojih. Letos smo končno prodrli z zahtevo: gozdnega delavca nastaniti v komunalno urejenem naselju (n. pr. Bohinjska Bistrica) in urediti njegov prevoz na delo. Sprejeli smo predlog o gradnji bloka, ki naj bi rešil stanovanjske probleme. Rešen bo problem delovnega časa, boljšega nadzora in organizacije. Predvsem pa naj boljši delovni pogoji zagotovijo gozdnemu delavcu zdravje in ga varujejo pred poškodbami, da bo lahko dosegal dobre delovne uspehe.

Najraje pa se pogovarjamo o predvidenih in opravljenih delovnih obveznostih. S planom smo se resno spoprijeli že prve delovne dni letošnjega leta. Zahvaljujoč dogovoru z bohinjskim lesnopredelovalnim obratom "Tomaž Godec", kateremu smo dobavljali oblovino v lubju, se je delo v najhujši koledarski zimi nadaljevalo s polno paro. Produktivnost je bila celo višja

kot v glavni sezoni. S takim pogumom smo se lotili dela zato, ker smo imeli delovišča pripravljena do zadnjih podrobnosti. Sečnja v snegu je posebno ugodna zaradi manjše škode na pomladku in sestoju. Veliki moderni pravilni stroji so v snegu uspešnejši in popravila vlak večinoma niso potrebna. Če to povežemo s sečnjo v lubju, ki poleti predstavlja nevarnost zaradi lubadarja in lesarja, tudi v bodoče ne bomo smeli pozimi lenariti.

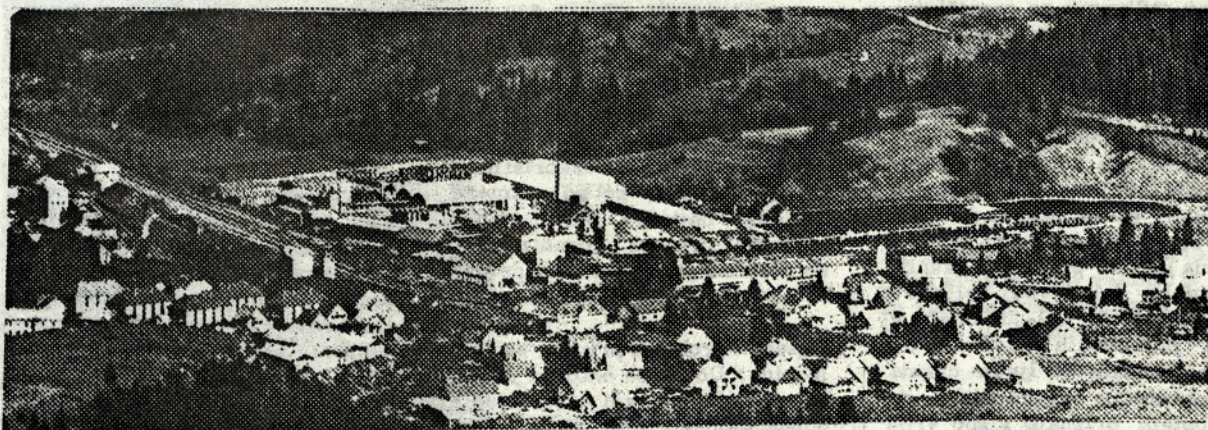
Sezono smo začeli s precejšnjim naskokom zaradi opravljenih del v zimskem času. Zato smo potrebovali manj sezonskih delavcev kot prejšnja leta. Mehanizirano spravilo nas je sililo k pospešeni sečnji in smo zato gojitvena dela pretežno opravili v drugi polovici leta. Prišlo pa je tudi do nepredvidenih težav. Sneg je polomil v revirju Notranji Bohinj okrog 2.000 m³ bukovine in 500 m³ smrekovine. Največ mase je v pol varovalnih področjih in dela so potekala z velikimi težavami in stroški. Vendar se je kljub temu prvič zgodilo, da ni bilo treba trepetati, ali bomo dosegli plan. Predvidena dela se nam lepo iztekajo. Letošnje jesen smo si naprtli že obsežno nalogo: sečnjo za sistem smučarskih žičnic Kobla in transport betona za temelje stolpov. Tudi pogodbeni dela za lastnike gozdov postajajo količinsko pomembna. Edino slabo stran predstavljajo kamioni, ki imajo za naše potrebe premajhno kapaciteto. Tako nismo mogli pra-

vočasno rešiti problema glede starega lesa, kar nam je bilo seveda v škodo.

Na našem obratu smo v letošnjem letu imeli dve mehanizirani kompoziciji za gradnjo cest, ki jih je vodil gradbeni obrat našega podjetja. Gradnja ceste predstavlja za gozdni obrat precejšnji napor, ker so sečnje in spravilo na trasah prednostna dela, ki kvarijo planirani potek del. Pozno potrjevanje investicijskih planov pa onemogoča pravočasno pripravo dela. Vendar nam ravno cest kar najbolj primanjkuje, če hočemo uvesti sodobno tehnologijo. Mehanizacija prodre v sestoj samo po cesti. Bistvo nove tehnologije je stroj, ki osvobaja gozdnega delavca najtežavnejših opravil in zvišuje produktivnost. Ponos tehnološkega razvoja je novo mehanizirano skladišče obrata LIP "Tomaž Godec", ki ga trenutno še gradimo, njegovo otvoritev pa predvidevamo konec letošnjega leta. Skladišče bo velika pridobitev za vse faze izkoriščanja gozdov. Spremembe bodo sprva naporne in zato si prizadevamo, da nas ne bodo našle nepripravljene.

Trudimo se uspešno organizirati in planirati, kajti le na ta način bomo dobro usmerjali proizvodne procese k zaželenemu cilju. Mehanizirano skladišče je ena največjih investicij našega podjetja, zato tudi zasluži vso pozornost.

V produktivnosti zadnja leta nismo dosegli bistvenega napred-

Tovarna Tomaž Godec in novo mehanizirano lesno skladišče v Bohinjski Bistrici - foto Veber

ka, ker smo možnosti izkoristili po dosedanjem načinu dela. Nova tehnologija z mehaniziranim skladiščem pa nam odpira nove možnosti.

Zadovoljni z letošnjimi uspehi in polni prizadevnosti ob novih nalogah za višje cilje, pogumno in veselo pričakujemo novo delovno leto.

Podlogar Jože

KAKO DO BOLJŠEGA USPEHA ?

Ko so samoupravni organi obravnavali devetmesečni obračun proizvodnje, se je pokazalo, da je obrat Pokljuka zlasti v primerjavi z obratom Boh. Bistrica precej na slabšem. V zaostanku je plan, zlasti gojitvena dela, pa tudi finančni rezultat je neugoden. Raziskujemo še, če je vzrok temu morda zastarel način zbiranja podatkov. Vendar pa lahko kritično analiziramo nekatere stvari, ki so vplivale na slab finančni rezultat obrata.

Oktober so nas kritizirali, da smo v obračunu upoštevali preveč slabega vremena. Res je bilo obračunanih skupaj 498 deževnih dni. Več jih je bilo samo v marcu (611 dni). Ali lahko kaj vplivamo na manjši izpad zaradi slabega vremena? Nesmiselno bi bilo, če bi ljudi silili delati takrat, ko so vremenske razmere res neugodne, ko lije kot iz škafa in bi za posledicami dela v takem vremenu ljudje zboleli. Vprašamo pa se lahko, ali je bilo vedno res tako slabo vreme in to po ves dan, da se ob primerni zaščiti ne bi dalo delati vsaj del dneva. V nekaterih GG-jih imajo v svojih pravilnikih določeno, do katere ure morajo ljudje čakati na morebitno razvedritev, da jim potem priznajo slabo vreme. Večkrat se namreč med

Obviselo drevo skriva polno nevarnosti pri delu

- foto GG

dnevom zvedri in bi se dalo del dneva delati, če bi bili ljudje na terenu. Naši samoupravni akti tudi ne določajo, kdo odloča, kdaj je slabo vreme in kaj velja kot slabo vreme. Ali je mar to že vsako nedolžno roseenje? Tiste, ki so bili na delu v Švici, bi si drznili spomniti, pod kakšnimi pogoji so tam delali.

Dopust je pravica vsakega zaposlenega. Nihče ne sme krati nekemu dopusta, tudi plačati ga ni mogoče. Dalo pa bi se razpravljati, kdaj je treba dopust izkoristiti. Od 8.620 dni dopusta, kolikor jih je bilo porabljenih do konca oktobra, je bilo samo v juliju in avgustu 875 dni, torej takrat, ko so razmere za delo najugodnejše. Več dopusta bi morali izkoristiti v zimskem času, ko so razmere za delo najtežje. To bi bilo v interesu delovne organizacije, še posebno pa v interesu delov-

Poseben problem pri nas so boleznine. Do konca oktobra je bilo zaradi bolezni izgubljenih 3.638 delovnih dni. Slišal sem, da je republiško povprečje

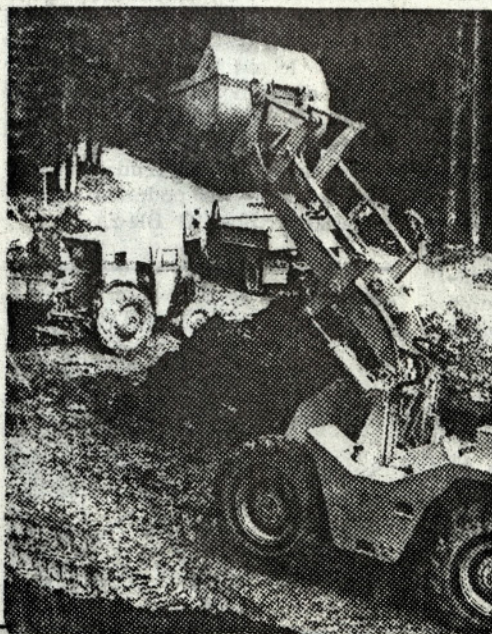
4.5 %. Pri nas je povprečje 9.3 % ali več kot dvakrat toliko. Ob tej številki se je potrebno zamisliti. Ali so vzrok za tako velik izpad težki delovni pogoji? Zgodilo se je tudi, da sta na delovišču od 10 ljudi delala samo dva. Zdravnikom, ki odrejajo bolniško, moramo zaupati. Če pa izhajamo iz tega stališča, jim moramo zaupati tudi takrat, ko po pregledu pacienta spoznajo za zdravega. Pri nas se je zgodilo, da sta dva tovariša potem, ko nista dobila bolniške na Bledu, odšla k zdravniku v Radovljico. Drugič se je zgodilo, da je delavec hotel prekiniti bolovanje, da bi pred odhodom iz podjetja izkoristil še zadnjih pet dni dopusta. Ne vem, če bi to lahko storil, če bi bil resnično bolan.

Ko smo se pripravljali na skrajšan delovni čas, smo sklenili, da izostankov ne bo, ker bomo imeli proste sobote. Na te sklepe pa smo pozabili. Sicer pa sami sklepi res ne morejo prinesiti nič novega. Nova mora biti praksa tistih, ki sklepe izvajajo. Do konca oktobra smo imeli 412 dni izostankov. Če to prenesemo na posek, pomeni ob

normi 3 m3 izpad okroglo 1.200 m3.

Kmalu bo zgodovina, ko so naši delavci hodili na delo peš, se vozili s kamioni ali mopedi. Vendar še ni tako daleč, da bi zatonilo v pozabo. Večkrat smo ugotavljali, da vsak hodi na delo po svoje, da ne spoštuje delovnega časa. Ko bomo ljudi vozili na delo s kombiji, bomo imeli delovni čas v šahu, smo govorili. Zmotili smo se, saj tudi sedaj ni nič drugače. Delovnega časa ne spoštujemo. Za primer naj omenim, da so ob 15. uri največkrat že vsi kombiji na Mrzlem Studencu, čeprav bi morali biti takrat še na delovišču. Opomnim naj tudi, da delovni čas traja od takrat, ko delavec pride na delovišče, pa do takrat, ko ga zapusti.

Nazadnje naj še omenim, da smo letos doživeli večje kadrovske spremembe. Aprila je odšel na novo službeno dolžnost dotedanji šef obrata ing. Pernuš. Dokler ni bil postavljen nov šef obrata, smo imeli vršilca dolžnosti. Razumljivo je, da ena oseba ne more istočasno uspešno delati ne dveh delovnih mestih. Vse, kar sem omenil, je delno povzročilo, da obrat v prvih devetih mesecih ni bil najbolj uspešen. Vesel bi bil, če bi nas te vrstice spodbudile, da bi vsak na svojem delovnem mestu po svojih močeh skušal odpraviti negativne strani.

Lakota Peter dipl.ing.

gradbena dejavnost v desetih mesecih 1974

Plan investicij za leto 1974 je zadolžil gozdno gradbeni obrat za izkop tras v dolžini 20.980 km in za utrjevanje cest, izkopanih v prejšnjem letu, v dolžini 23.340 km.

Za vzdrževanje cest smo predvideli vsoto 646.875,- din, za izgradnjo vlak pa 1.480.000,- din.

Izkop bomo do konca sezone končali, predvidevamo celo, da bomo plan preseгли. Utrjevanje in strojno vzdrževanje pa ne bo v celoti opravljeno, ker nam je dolgotrajno deževje v juniju in v jesenskih mesecih toliko otežilo delo in ga podaljšalo, da nam je prvi sneg preprečil, da bi dosegli plan.

Plan izgradnje vlak smo količinsko izpolnili. V letošnjem letu smo se pri delu srečali s precejšnjimi težavami.

Iz različnih vzrokov je bil plan investicij odobren in izdan šele 26. aprila, tako da do takrat

nismo točno vedeli za obseg našega dela. To nam je povzročalo težave pri najemanju tujih strojev in pri planiranju delovne sile.

Plana utrjevanja in strojnega vzdrževanja nismo dosegli tudi zaradi nesolidnih poslovnih partnerjev, pri katerih smo najemali kamione.

Poseben problem predstavlja delavsko prebivališče "Pasica". Veliko denarja je bilo že porabljenega za ureditev in razna popravila. Toda barake so še vedno ostale barake in naši delavci se upravičeno pritožujejo nad slabimi stanovanjskimi pogoji. Menimo, da "Pasica" kot prebivališče delavcev ni več primerna in da je treba čimprej misliti na gradnjo zidanega objekta, kjer bi stanovali gradbeni in gozdni delavci naše delovne organizacije.

Delavski svet je na seji dne 27.9.1974 potrdil plan izgradnje gozdnih cest v letu 1974.

TOZD BOHINJ

	14,5 km
1. gozdna cesta Mali vrh - Šumijevka	7,5 km
2. gozdna cesta Lome - odd. 4	2,0 "
3. gozdna cesta Odd. 5 - 6	1,2 "
4. gozdna cesta Gladka dolina - odd. 9, 10	2,5 "
5. gozdna cesta Mokri log - odd. 141	1,3 "

TOZD POKLJUKA

	2,0 km
--	--------

1. gozdna cesta Laze - Krnica	2,0 km
-------------------------------	--------

TOZD JESENICE

	8,5 km
--	--------

1. gozdna cesta Prihodi - Križevac	7,5 km
------------------------------------	--------

2. gozdna cesta v Petelinjek	1,0 km
------------------------------	--------

TOZD RADOVLJICA

	4,8 km
--	--------

1. gozdna cesta v Dobrčo	4,8 km
--------------------------	--------

SKUPAJ GOZDNO GOSPODARSTVO BLEJ	32,8 km
---------------------------------	---------

Za vse te ceste so že pripravljene projekti, za večino je tudi že vložena dokumentacija za krčitveno in gradbeno dovoljenje.

Težka gradbena mehanizacija je pripomogla k hitrejši gradnji cest

Reš ing. Janez

Pregled dela in načrti za leto 1975 v transportnem obratu

Izteka se leto 1974, leto velikih organizacijskih sprememb, gospodarsko stabilizacijskih ukrepov, leto ki je tudi prelomnica v samoupravljanju. Osnovna značilnost sedanjega trenutka je prav angažiranost delovnih ljudi in organiziranih socialističnih sil pri uresničevanju ustave, krepitvi neposrednega samoupravljanja v organizacijah združenega dela in vseh sferah družbenega življenja ter uresničevanje dinamičnega gospodarskega razvoja in gospodarske stabilizacije. Tako odločeni smo tudi v času ustanavljanja in že raziskovanja nastalih TOZD, ki jih obenem že čaka najrazličnejše združevanje, sporazumevanje ter usklajeno načrtovanje, da bi družbeno delo kar najhitreje osvajalo svoje ustavne položaje. Kot vedno koncem leta pa smo tudi sredi analiz uspehov in neuspehov, analiz finančnih prikazov gospodarjenja, ter načrtovanja in planiranja razvoja in dela v bodoče.

Te naloge širšega družbenega značaja se v vsem svojem obsegu pojavljajo na našem področju prav v tem času tudi v transportnem obratu. Prav zdaj oživljamo in uveljavljamo ustavne spremembe v praksi, sprejemamo samoupravni sporazum o konstituiranju TOZD, sporazum o združevanju v SOZD Gozdarstva in lesne industrije Gorenjske ter sprejemamo sporazume širšega družbenega interesa - posameznih interesnih skupnosti. Začetne korake pri resničnem vnašanju novega ustavnega bistva in odnosov v združeno delo smo opravili tudi pri nas. Da pa v bodoče ne bi ostali samo pri organizacijskih spremembah, pri spremembah pravnega in normativnega značaja, pa se bomo morali vsi vključiti in delati, in ne živeti v zmotnem prepričanju, da se je s samo realizacijo končalo tudi delo glede ustavnih novosti.

Če na kratko potegnemo črto tudi za letošnje leto in ko analiziramo delovne rezultate v našem obratu vidimo, da kljub

vsemu še nismo storili vsega za dobre rezultate. Poslovno leto namreč zaključujemo z izgubo. Čeprav le ta ni nastala izključno po krivdi delavcev, pa bi jo seveda z vestnim delom, z večjo delovno disciplino in organizacijo dela ter ekonomsko upravičenem trošenju sredstev lahko delno omilili. Iz analiz devetmesečnega obračuna je točno razvidno, pri katerih stroških je prišlo do večjih kot so bili planirani; te bomo prekoračili tudi ob koncu leta. Nastala so vsled višjih cen materiala in rezervnih delov, cen goriva in gum, zvišanja vrednosti točke oziroma OD, višjih stroškov investicijskega vzdrževanja z razlago. Vendar pa se cene internih in eksternih uslug tekom leta tako za transport kot za mehanično delavnico niso spremenile in je bila izguba ob tako realno sestavljenem planu nujna. V bodoče bomo morali plan in planske cene za prevozne usluge sproti korigirati, da ne bi prišlo do ugotavljanja in prikazovanja tako ustvarjene "zmotne" izgube. Delovni in proizvodni plan je transportni obrat po nekaterih kriterijih že dosegel; dosegli smo plan opravljenih tkm že po 10 mesecih, do konca leta pa računamo z 20 % presežkom. Tudi v drugih postavkah za prevoze - kot prepeljani m3 - opravljene delovne ure in število prevoženih kilometrov s tovorom, bo plan do konca leta nekoliko presežen. Svoje naloge pa bo v celoti dosegla tudi mehanična delavnica, saj bo vrednost proizvodnje nad predvideno. Izguba mehanične delavnice je prav tako nastala zaradi omenjenih stroškov, to je povečanja OD, investicijskega vzdrževanja in večje upravno prodajne režije. Toliko le na kratko o delu v tem letu. Sedaj pa še nekaj o načrtih v letu 1975.

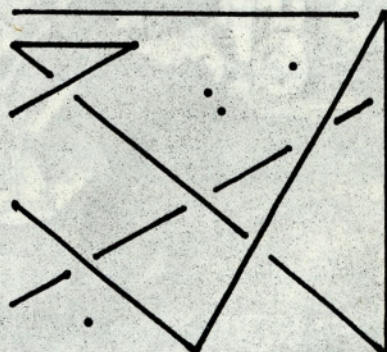
Smo sredi načrtovanja dela, pa bi bilo glede na svetovne procese in krizo gospodarstva potrebno spregovoriti resneje tudi o ukrepih doma, znotraj TOZD, da ne bi prezgodaj in po lastni

krivdi zašli v težave.

Za uspešno gospodarjenje bodo v prvi vrsti potrebne v transportnem obratu velike organizacijske in ekonomske spremembe in saniranje sedanjih razmer in odnosov. Še enkrat moram opozoriti, da bomo poostri delovno disciplino in red, pričeli vsesplošno varčevanje in v okviru tega na vsakogar prenesli tudi določene odgovornosti. Le če se bomo vsi tako ravnali in spoznali nujnost reorganizacije znotraj obrata, lahko računamo na uspehe.

Za uspešno izvajanje vsega tega pa bo potrebno takoj pričeti uresničevati načrte za boljše delovne pogoje. Takoj moramo pričeti z izgradnjo novih funkcionalnejših delovnih prostorov, nabaviti novo opremo, dokončati garažno halo ter ograditi kompleks. Upamo, da se nam bodo večletne sanje začele uresničevati v letu 1975 in da končno pridemo do prepotrebnih primernejših delavnic in opreme. Tako bo tudi naše delo lahko kvalitetnejše in ekonomičnejše. Načrti za nove prostore bodo kmalu izdelani, pospešiti bo potrebno le postopke za dovoljenje in samo gradnjo. Objekt bomo gradili v dveh fazah, tako da porušenje dela starih prostorov ne bo oviralo proizvodnje.

Toliko le na kratko o načrtih, ki so obenem tudi želje za leto 1975. Za uresničitev teh načrtov in za predvideno delo pa bo potrebno še veliko truda in tudi razumevanje in podporo celotnega kolektiva GG Bled.

Konc Janez dipl. pravnik

še nekaj o pripravah za ustanovitev SOZD gozdarstvo in lesna industrija Gorenjske

Na nedavnih zborih delavcev, v skupnem časopisu "Združitev", na sestanku vseh strokovnih gozdarskih sodelavcev v okviru organizacije Zveze komunistov GG Bled in še nekaterih sejah organov smo poslušali poročila o razlogih in ciljih za združitev osmih delovnih organizacij, ki na območju Gorenjske predstavljajo gozdarsko in lesno predelovalno panogo. Obravnavali smo tudi predlog samoupravnega sporazuma o združevanju osmih delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo. Vendar pa razen dveh, treh pripomb na posamezno določila sporazuma, ki so bile sprejete na skupni seji delavskega sveta podjetja in centralnega sveta kmetov - lastnikov gozdov, v javni razpravi ni bilo pripomb ali spreminjevalnih predlogov. Zato se seveda sprašujemo, ali je predlog sporazuma tako popoln, ali pa se zaradi vseh teh razprav o raznorodnih samoupravnih sporazumih (štipendiranje, interesne skupnosti ipd.) nismo dovolj poglobili v predlog, da bi opazili še kake šibke točke oziroma nedoslednosti. Najbrž pa v zvezi s tem ne bi bilo odveč opozoriti, da je bilo v 15-dnevni javni razpravi več zanimanja za druga pomembna vprašanja, zlasti kako bo članstvo v sestav-

ljeni organizaciji vplivalo na delo in življenje delovnega kolektiva Gozdnega gospodarstva Bled. Isto vprašanje zastavljajo tudi nekateri kmetje - lastniki gozdov, ki bodo enakopravno z delavci odločali o ustanovitvi sestavljene organizacije. Slišali smo odgovore in pojasnila, ki jim ni moč oporekati.

Toda povrnimo se k namenu tega članka, da vas seznanimo s potekom priprav na ustanovitev in delovanje sestavljene organizacije. Nekaterim je že znano, da vse delo vodi in vključuje koordinacijska komisija, v kateri so predsedniki podobnih komisij iz vseh osmih delovnih organizacij in vsi direktorji bodočih članic gozdarstva in lesne industrije Gorenjske. Ta komisija je v oktobru imenovala štiri delovne skupine: za finančna vprašanja, vprašanja razvojnega programa in grupo za organizacijske, splošne in kadrovske zadeve. Slednja je na osnovi predloga samoupravnega sporazuma pripravila predlog za globalno organiziranost sestavljene organizacije in predlog za samoupravno organiziranost. Po prvem predlogu naj bi za nemoteno delovanje sestavljene organizacije ustanovili skupne strokovne službe, kot so sektor za

organizacijo, kadrovske in splošne zadeve, komercialni sektor, finančno gospodarski sektor in razvojno investicijski sektor. Zaenkrat so funkcije oziroma naloge po posameznih sektorjih šele grobo opredeljene, tem pa bodo sledili natančni opisi delovnih mest. Dokončno bo o tem odločal delavski svet sestavljene organizacije, ko bo sprejemal organizacijo in sistemizacijo skupnih služb. V tej fazi priprav velja izrecno naprotovati stališču vseh, ki pripravljajo take rešitve, češ da je treba za začetek obstoja sestavljene organizacije odpreti le minimalno število delovnih mest in se čim bolj opirati na obstoječe službe v delovnih organizacijah.

Glede samoupravne organiziranosti smo ugotovili možnost glede nekaterih dopolnitev predloga sporazuma, predno bodo o njem odločali zbori delavcev v TOZD in zbori kmetov-lastnikov v obratu za kooperacijo. Ti zbori in drugi samoupravni organi TOZD in obrata bodo tudi kasneje nosilci samoupravnega odločanja v sestavljeni organizaciji. Zato je izredno pomembno vprašanje, kako organizirati delegatski sistem, da bodo sklepi in razprave delavskega sveta sestavljene organizacije resnično odražali interese in voljo delavcev in kmetov-lastnikov gozdov. Delovna grupa za splošne zadeve je predlagala, da bi bile v posamezni delovni organizaciji, članici SOZD, formirane temeljne delegacije, v katerih bi bili predstavniki oz. delegati vsake TOZD in obrata za kooperacijo. Delegati bi bili izvoljeni neposredno za 2-letno mandatno dobo. Sej delavskega sveta pa bi se udeleževale 3-članske delegacije, katerih sestava bi bila odvisna od vprašanj, ki bi jih obravnaval delavski svet.

V predlogu sporazuma je zapisano, da bo poslovanje sestavljene organizacije vodil kolegijski poslovodni organ s predsednikom in ne direktor. Člane te-

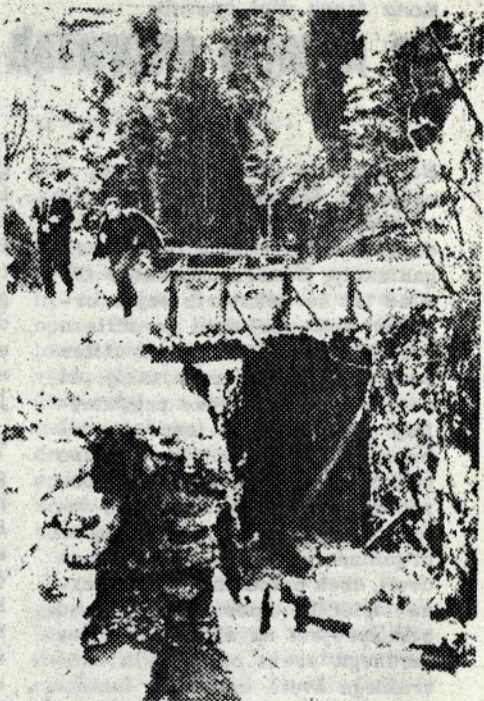
Na izpitu za štipendiarje

Foto - GG

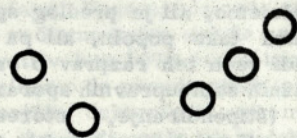
ga organa - "kolektivnega direktorja" - bi imenoval delavski svet s tem, da bi imela vsaka članica po enega predstavnika v poslovnem organu. Sedaj bi jih bilo torej osem, kot deveti pa bi bil predsednik, ki bi to dolžnost opravljal poklicno.

Predvideno je, da bi do 25. decembra na vseh zbora delavcev in kmetov sklepali o sprejemu

samoupravnega sporazuma. Vsi se moramo zavedati, da to ni majhna in nepomembna naloga. Za sprejem sporazuma bo potrebna namreč večina vseh delavcev v vsaki TOZD in večina vseh kmetov-lastnikov gozdov na območju celotnega obrata za kooperacijo. Ti bodo odločali na 25 delovnih zbora, pri čemer bo končni rezultat šele seštevek rezultatov vseh 25 zborov.

Ovire so premostljive

raziskovalno delo po pogodbi:

- za skupni raziskovalni program 144.000 din
- za individualne naloge 253.690 din,
kar zneske skupaj 397.690 din.

9. Za sofinansiranje raziskovalnega dela na področju biotehnike gozdarstva in lesnega gospodarstva v letu 1973 smo odobrili 10.000 din.

10. Odobrili smo posojilo fakulteti in gozdarskemu institutu za nabavo opreme v znesku 68.000 din.

11. Sprejeli smo predlagani re-balans plana investicij 1974.

12. Odobrili smo sredstva za nabavo viličarja Caterpillar v znesku 58.000 dolarjev in čeljustnega grabeža v znesku 10.000 dolarjev. V ta namen bomo najeli devizni kredit.

S SEJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Delavski svet in centralni svet kmetov-lastnikov gozdov sta na skupni seji dne 9. nov. 1974 sprejela naslednje sklepe:

1. Sprejeli smo predlog komisije GG Bled za integracijska vprašanja gorenjskega gozdarstva in lesne industrije o spremembi drugega odstavka 4. člena sporazuma, ki pravi: "usklajevanje srednjeročnih in dolgoročnih programov lesno industrijskih organizacij in njihovih proizvodnih programov in usklajevanje teh s srednjeročnimi območnimi gozdno gospodarskimi načrti. V 39. členu naj se poostrijo zahteve glede izbire kadrov, postavljene v drugih členih.

Predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi združene OZD gozdarstva in lesne industrije Gorenjske smo dali v 15-dnevno javno razpravo delavcem in kmetom - lastnikom gozdov. Pripombe in predlog bo sprejemala komisija za integracijska vprašanja pri GG Bled, če bodo prispele do postavljenega roka 24.12.1974.

2. Sprejeli smo poročilo o poslovanju za obdobje januar - september 1974. Izvleček poročila je bil objavljen v 4. številki "Presekov".

3. Sprejeli smo samoupravni sporazum o ustanovitvi območne vodne skupnosti Gorenjske za del območja Save.

Delavski svet je na ločeni seji sprejel še naslednje sklepe:

1. Prispevek za biološka vlaganja v letu 1975 bomo oblikovali od prodanega lesa v naslednji vrednosti:

- od iglavcev in tehn. lesa listavcev 50 din/m³
- od drv listavcev 10 din/m³
Skupno bomo zbrali za biološka vlaganja 4.180.000,- din.

2. Za leto 1975 znaša stopnja tehnične amortizacije 1,75 od minimalno predpisane amortizacije. Sredstva za investicijsko vzdrževanje pa se oblikujejo v višini 60 % oblikovane tehnične amortizacije.

3. Za leto 1975 je določena akontacijska vrednost točke v višini 0,07 din.

4. Za stanovanjsko gradnjo bomo najeli posojilo v znesku 450.000,- din za 10 let in s 3 % obrestno mero.

5. Na podlagi pogodbe o varčevanju, sklenjeno z banko dne 26.3.1971, bomo najeli kredit v znesku 800.000,- din za stanovanjsko gradnjo.

6. Za podpis finančne dokumentacije je delavski svet pooblastil sledeče delavce: Tolar Pavla, Čuk Cveta, Konc Janeza, Pretnar Franca, Legat Jožeta. S tem prenehajo veljati pooblastila vseh ostalih, ki niso tu navedeni.

7. Sprejeli smo predlog o sistematizaciji delovnega mesta "vodja avtoprometa".

8. Odobrili smo sredstva za

ZAKLJUČEK AKCIJE

Že pet mesecev si prizadevamo, da bi odpravili posledice potresa na Kozjanskem. Solidarnostni poziv je naletel na širok odmev. Prvi del te akcije - delovna sobota 13. julij - smo praktično zaključili. Ostané nam še preverjanje, ali so vsi dejansko izplačali v celoti zbrana sredstva. Po dosedanjih podatkih je v naši občini zbrano cca 1.400.000,- din. Pri tem še niso vštet tisti delovni kolektivi, ki imajo sedeže delovnih organizacij izven občine. Tudi te podatke bomo zbrali in jih objavili.

Že večkrat objavljeni podatki govorijo, da je potrebnih kar 681 milijonov dinarjev, da bodo vsi Kozjanci ponovno dobili streho nad glavo, obnovili poškodovano gospodarska poslopja, zgradili nove šole in zaščitili kulturne spomenike. Komisije, ki so ocenjevale škodo, so hiše in gospodarska poslopja glede na stopnjo poškodovanosti razdelile na štiri kategorije. V prvi kategoriji so hiše s poškodovanimi dimniki, strehami in manjšimi razpokami v zidovih. V drugo kategorijo so uvrstili objekte, ki imajo razpokane nosilne zidove in predelne stene. V tretji so stavbe s poškodbami na nosilnih zidovih in obokih. V četrti hiše in gospodarska poslopja, ki jih je potres tako prizadel, da jih je treba porušiti. Škoda na stanovanjskih hišah je ocenjena na 563 milijonov din, samo za obnovo v četrti kategoriji bo potrebno 339 milijonov din.

Delovni ljudje Gorenjske smo se obvezali, da bomo pomagali odpravljati posledice potresa v krajevni skupnosti Šmarje. Ta krajevna skupnost, ki ima 3.600 prebivalcev, je občutila potres v 21 naseljih. Poškodovanih je 657 objektov. V prvo kategorijo so jih uvrstili 210, v drugo 192, v tretjo pa je 207 in v četrti 48. Skupna ocenjena škoda znaša 59.050.000,- din. Največjo škodo predstavljajo seveda objekti zadnje kategorije. V tretji je škode za 10.600.000,- din in v četrti za 28.416.000,- din. Razen tega pa se je naša regija obvezala, da bo v Šmarju pri Jelšah zgradila drugo fazo osnovne šole s telovadnico. Prvi del šole z 12 učilnicami, v katerih se gnete preko 700 otrok iz šmarske in podružničnih šol, je bil zgrajen z denarjem te-

meljnih izobraževalnih skupnosti slovenskih občin. Za dokončno dograditev šole pa bo potrebnih 15 milijonov dinarjev. Tako naj bi zbrali delovni ljudje Gorenjske skupno 20 milijonov dinarjev.

V četrti kategoriji je poškodovanih 35 stanovanjskih hiš, 7 gospodarskih poslopij in 6 drugih objektov. Med prizadetimi občani je 21 kmetov, 9 delavcev, 4 upokoenci in 1 zasebni obrtnik. V tretji kategoriji je poškodovanih 160 stanovanjskih hiš, 29 hlevov in 18 drugih poslopij. Poškodovana poslopja so last 69 kmetov, 55 delavcev, 35 upokoencov in prav tako enega zasebnega obrtnika. Poprečni osebni dohodek prizadetih v tretji in četrti kategoriji je 1.100 dinarjev, marsikje pa ne presega niti 115 dinarjev (socialna pomoč).

Gorenjska je v krajevno skupnost Šmarje poslala tudi svojo gradbeno operativno. Le tako bo mogoče pomoč, ki jo bomo Kozjancem nudili, tudi porabiti. Na Kozjanskem namreč močno manjka delovnih rok, marsikje so na kmetijah le ostareli ljudje. Zato so se kaj kmalu pojavili spekulanti, ki so hoteli na hitro zaslužiti. Toliko in toliko milijonov na roko, pa postavijo hišo do strehe. Zato je republiški odbor za pomoč Kozjanskemu prosil slovenska gradbenega podjetja, da bi na Kozjansko poslala svoje delavce.

Na Gorenjskem je pobudo prevzelo Splošno gradbeno podjetje "Projekt", ki je pod svojim okriljem poslalo na Kozjansko tudi delavce gradbenih podjetij Sava in Gradis iz Jesenic, gradbenega podjetja Bohinj, Gorenjca iz Radovljice, Tehnika iz

Škofje Loke in splošnega gradbenega podjetja iz Tržiča. Kot je na zadnji seji gorenjskega koordinacijskega odbora za pomoč Kozjanskemu povedal predsednik Krajevne skupnosti Šmarje tov. Karel Andrenšek, so Kozjanci z njihovim delom izredno zadovoljni. Tako delovnih, vestnih in prizadevnih delavcev še niso imeli.

Do zime kanijo gorenjski gradbeniki popraviti oziroma na novo postaviti 30 objektov. Osem jih je bilo razvrščenih v tretjo kategorijo in jih bodo temeljito obnovili, 22 pa jih bodo postavili na novo. Deset hiš so prav v teh dneh že pokrili in jih usposobili za bivanje.

Letos bodo nadaljevali z novogradnjami. Vsem Kozjancem bo zagotovljena vsaj najnujnejša streha nad glavo in nihče ne bo preživel zime v šotoru ali v avtomobilski prikolicí.

Potrebno je povedati še to, da gradbena podjetja zaračunavajo le dejanske stroške ali če to povemo nekoliko drugače, ne računajo na dobiček.

Za zdaj vsem oškodovancem delujejo le kredite. Odplačevanje se bo začelo po treh letih. V tem času bo stanovanjska samoupravna skupnost določila del kredita, ki ga bodo oškodovanci dobili kot družbeno pomoč. Vi-

Po vetru ali snegu porušeno drevje je včasih težko oklestiti - foto GG Bled

šina tega dela bo odvisna od škode in gmotnega položaja oškodovanca.

Oškodovanci v četrti kategoriji dobe 200.000 dinarjev posojila za dobo 40 let z 2 odstotno obrestno mero, če mesečni dohodek na člana ne presega 1.100 dinarjev. Če znašajo prejemki na člana do 2.500 dinarjev, se kreditni rok skrajša na 25 let, če je dohodek še višji, bo treba posojilo vrniti še prej. V tretji kategoriji so merila enaka, le roki vračila so krajši.

Potres je močno prizadejal tudi šolska poslopja. Stare šole, katerih rojstne letnice so ponekod že prekoračile stoletnico, so druga za drugo postale neuporabne in jih bo večino treba porušiti. Na novo je potrebno zgraditi v Šmarju 7 šol in v Šentjurju 2, popravili pa bodo 3 šole v šmarski in 2 v šentjurski občini.

Patronat nad izgradnjo novih šol so prevzele posamezne občine ali mesta. Gorenjska bo zgradila drugo fazo osnovne šole v Šmarju pri Jelšah.

Zaradi prostorske stiske - kot smo že omenili, se v 12 učilnicah stiska preko 700 otrok - so prebivalci krajevne skupnosti zaprosili, da bi 4 učilnice zgradili takoj. O tem je na zadnji seji razpravljala koordinacijski odbor za pomoč Kozjanskemu, ki ga sestavljajo predstavniki vseh gorenjskih občin. Odbor je sklenil, da bodo denar za gradnjo učilnic odobrili takoj, ko bo znan izvajalec del, rok izgradnje in cena. Predračuni govori-

jo, da bi bilo potrebnih približno 2.200.000,- din.

Na seji so na predlog predsednika krajevne skupnosti Šmarje Karla Andrenška odločili, da bodo temeljni kamen za drugo fazo šole vžidali ob dnevu republike. Šolarji pa naj bi sedli v šolske klopi maja prihodnje leto.

DOKONČAJMO AKCIJO!

Koordinacijski odbor poziva tako tiste izjeme, ki še niso zbrale sredstev iz prvega kroga, ka-

kor tudi vse, ki se v drugem krogu še niso odločili za solidarnostno soboto oziroma enodnevni zaslužek, da to storijo takoj.

Ob sodelovanju s SZDL, ki bo akcijo izvedla med kmeti in obrtniki in sindikati, ki so dolžni to akcijo voditi v delovnih organizacijah, je Zveza komunistov dala pobudo, da se drugi krog zaključi do 20. decembra 1974.

To je naša skupna naloga in dolžni smo jo uresničiti.

NOVOSTI SPORAZUMA O RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI OSEBNIH DOHODKOV

Komisija za samoupravni sporazum o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov za gozdarsko panogo je izdelala tretji osnutek novega sporazuma in ga poslala temeljnim organizacijam združenega dela v gozdnih gospodarstvih ter drugim podpisnicam v razpravo in potrditev. Če bo nov sporazum sprejet tako kot je predlagano, bo veljal že od 1. julija tega leta dalje. Stališča podpisnic do tega sporazuma trenutno še niso znana, ker razprava še teče. Kljub temu pa želimo delavce v temeljnih organizacijah seznaniti z bistvenimi novostmi, ki jih sporazum vsebuje. V skladu s tem sporazumom bo namreč treba kmalu pripraviti sporazum o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov, ki ga bodo sprejeli delavci temeljnih organizacij, združenih v organizaciji GG Bled, s katerim bodo urejali notranje odnose pri delitvi.

Osnutek sporazuma za gozdarstvo Slovenije vsebuje v glavnem osnove in merila za razporejanje dohodka. Glede delitve osebnih dohodkov pa je v njem rečeno, da morajo delavci v temeljnih organizacijah pri določanju osnov in meril upoštevati načelo delitve po rezultatih dela (obseg, kakovost in ekonomičnost dela posameznikov in delovnih skupin), da bo nagrajevanje vzpodbujalo udeležence v združenem delu za večjo gospodarnost. Sporazum določa tudi minimalni osebni dohodek in sicer 60 % republiškega povprečja osebnih dohodkov, ki je po zadnjih podatkih sedaj dosegel vrednost okoli 2.800 din. Sporazum navaja tudi višine dodatkov, nadomestil in drugih prejemkov, ki jih je vsebovala sindikalna lista, izdana v marcu tega leta. Niso pa še upošteva-

ni predlogi osnutka nove sindikalne liste z dne 23.11.1974, ki naj bi veljali v letu 1975.

Značilnosti novega samoupravnega sporazuma so nove osnove in merila za razporejanje dohodka. Po ustavnih določbah delavci v temeljni organizaciji delijo dohodek tako, da zagotovijo materialni razvoj svoje organizacije in da pokrivajo z njim osebne, skupne in splošne potrebe. To pomeni, da izločijo del dohodka za nove tovarne ali nove proizvodne zmogljivosti in za modernizacijo že dosedanjih zmogljivosti. Drugi del dohodka namenijo za osebne dohodke, ki naj bodo odvisni od rezultatov dela. Tretji del je namenjen za izobraževanje, stanovanjsko gradnjo, rekreacijo, za solidarnostno pomoč članom kolektiva pri bolezni, nesreči in za dru-

Želimo prikazajo tudi težave

ge oblike socialne pomoči. Potem pa so še družbene dejavnosti, šolstvo, zdravstvo, socialno skrbstvo, kultura, otroško varstvo in drugo, kar predstavlja potrebo za normalni osebni razvoj človeka in družbene skupnosti.

Del dohodka, ki je nastal zaradi boljših proizvodnih in tržnih pogojev, je po samoupravnem sporazumu treba izločiti za kritje potreb v tistih temeljnih organizacijah, kjer zaradi težkih naravnih razmer v gozdno gospodarskem območju ni mogoče ustvariti dovolj dohodka. Del tega dohodka - v višini 20 % - pa se združuje za potrebe nerazvitih gozdnogospodarskih območij v republiki.

Določbe sporazuma glede razporejanja dohodka so tako pomembne, da jih mora poznati vsak delavec v združenem delu. Doslej smo se predvsem pogovarjali o delitvi osebnih dohodkov in o razlikah med plačili na posameznih delovnih mestih. Zanimiva pa je celotna, novo ustvarjena vrednost, ki jo po določenem ključu razporejamo na dele, ki smo jih že omenili. Po predlaganem ključu iz dohodka izločimo sredstva za akumulacijo (za materialni razvoj), ki je enaka povprečni akumulaciji v republiki, dalje za normalne osebne dohodke, ki naj znašajo toliko, kot je višina povprečnega osebnega dohodka v republiki in še sredstva za sklad skupne porabe v taki višini, da zadoščajo za pokrivanje regresa za letni dopust, potrebe za stanovanjsko gradnjo, za izobraževanje in za druge namene, ki jih financiramo s temi namenskiimi sredstvi. Dokler ustvarjen dohodek zadošča za pokrivanje vseh teh potreb, ni problemov. Če pa dohodek ne zadošča za normalno akumulacijo, so tudi osebni dohodki nižji, manj je tudi sredstev za izboljšanje delovnih pogojev. Po podatkih, ki jih je zbralo naše računovodstvo, bi po tem ključu razporejanja dohodka letos ne mogli iz dohodka kriti vseh izplačanih osebnih dohodkov. To se pravi, da bi morali več delati in bolj varčevati, če bi hoteli zadržati akontacijsko višino osebnih do-

hodkov, ki znaša okoli 3.140 din. Za normalne osebne dohodke v višini republiškega povprečja 2.800 din dohodek sicer zastara. Ni pa dovolj velik za naše akontacijske OD, ki so 11 % višji. Če bo v sporazumu predlagani ključ za razporejanje dohodka sprejet, bo treba izkoristiti notranje rezerve, da bodo osebni dohodki večji in rentabilnost poslovanja zadovoljiva.

Sporazum ureja tudi delitev osebnih dohodkov za minulo delo. Prej je veljalo, da delavcu pripada osebni dohodek za minulo delo v odstotkih od njegove osebnega dohodka, sorazmerno z njegovo delovno dobo. Po predlogu ostane delovna doba še osnova za ugotavljanje odstotka, vendar je ne odmerjamo od osebnih dohodkov posameznika, pač pa od osebnega povprečnega dohodka v republiki.

Sporazum je urejen predvsem

Branko ing. Korber

Samoupravna interesna skupnost

Zaradi posebnega družbenega interesa za ohranitev in gojitev gozdov v SR Sloveniji je v Ustavi SR Slovenije in novem zakonu o gozdovih določeno, da je treba ustanoviti samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo. V teh skupnostih združujejo ter usklajujejo delavci in kmetje gospodarske in splošno družbene interese za gozdove. Ti ljudje opravljajo gozdarsko dejavnost v okviru gozdnogospodarskih in drugih organizacij združenega dela; to so delavci, organizirani v temeljnih organizacijah združenega dela s področja primarne mehanične in kemične predelave lesa, kakor tudi delovni ljudje in občani, organizirani v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki so za gozdove zainteresirane, s področij, kmetijstva, lovstva, turizma, vodnega gospodarstva in varstva okolja. V SR Sloveniji bodo delovale samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo po gozdno gospodarskih območjih in samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo SR Slovenije.

Za blejsko gozdno gospodarsko območje je bil imenovan poseben iniciativni odbor, ki je ugotovil, da bosta na gozdno gospodarskem območju Bled podpisala samoupravni sporazum in konstituirala gozdarsko samoupravno interesno skupnost 102 podpisnika in sicer:

- S TOZD v okviru GG Bled, kjer opravljajo gozdarsko dejavnost delavci in kmetje,

tako, da vzpodbuja večjo produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost. Razprave o njem še niso zaključene in ne vemo, kakšne spremembe bo še doživel, preden bo sprejet. Če pa spremljamo naša gospodarska gibanja in ukrepe za stabilizacijo gospodarstva, občutimo potrebo po sprejemanju stimulativnih sporazumov, saj le ti lahko zavarujejo vse organizacije, da se bodo ravnale po dogovorjenih pravilih in da bo vsaka nekaj prispevala za stabilizacijo.

Nagrajevanje po rezultatih dela oziroma po obsegu kakovosti in ekonomičnosti dela posameznikov kot je v sporazumu določeno, bo mogoče uveljaviti le s podrobnim evidentiranjem podatkov o delu in s primerjanjem predvidenega obsega ter kakovosti dela z doseženim.

- S TOZD s področja primarne mehanične in kemične predelave lesa,
- 31 krajevnih skupnosti, 20 iz območja občine Radovljica in 11 iz območja občine Jesenice,
- 2 kmetijski zemljiški skupnosti,
- 3 kmetijske organizacije,
- 13 lovskih organizacij in OZD s področja lovstva,
- 34 turističnih organizacij in

turističnih društev,

- 1 splošna vodna skupnost Gorenjske, in
- 2 samoupravni skupnosti in organizaciji s področja varstva okolja.

Predlog samoupravnega sporazuma opredeljuje kot dejavnost posebnega družbenega pomena

- varstvo in gojenje gozdov
- gozdno semenarstvo in drevničarstvo
- urejanje gozdov
- odkazovanje gozdnega drevja za posek in s tem varstvo gozdne krajine.

Člani območne skupnosti bodo s svojimi delegati obravnavali številne zadeve, zlasti pa dajali soglasje h gozdno gospodarskim načrtom in skrbeli za njihovo izvajanje, potrjevali letne operativne plane, dajali pobude za razglasitev gozdov za varo-

valne, usmerjali razvoj gozdarstva v območju, sodelovali pri izdelavi regionalnih prostorskih planov ter obravnavali gozdno gospodarski načrt območja Bled.

Pomembno določilo v predlogu samoupravnega sporazuma je sestav skupščine:

- zbor delegatov, ki jih izvolijo delavci v TOZD-ih s področja gozdarstva in kmetje v obratu za kooperacijo, ter
- zbor delegatov iz TOZD-ov s primarne mehanične in kemične predelave lesa ter delavni ljudje in občani, organizirani v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki so zainteresirane za gozdove.

Po predlogu iniciativnega odbora bi bil sestav skupščine naslednji:

I. SKUPINA - zbor delavcev in kmetov s področja gozdarstva

- s področja gozdarstva

TOZD gozdarstvo Bohinj	2 delegata
TOZD gozdarstvo Pokljuka	2 delegata
TOZD gozdarstvo Jesenice	2 delegata
TOZD gozdarstvo Radovljica	1 delegat
TOZD gozdno gradbeništvo Bled	1 delegat
TOZD gozdno avtoprevoznništvo z delavnicami	
Rečica	1 delegat
Strokovne službe OZD - GG Bled	1 delegat
SKUPAJ	10 delegatov

- kmetje - lastniki gozdov, člani obrata za kooperacijo v sestavi OZD GG Bled

- iz območja GO Boh. Bistrica	2 delegata
- iz območja GO Pokljuka	2 delegata
- iz območja GO Jesenice	3 delegate
- iz območja GO Radovljica	3 delegate

SKUPAJ 10 delegatov

I. SKUPINA skupaj 20 delegatov

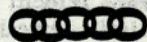
II. SKUPINA

- TOZD s področja primarne mehanične in kemične predelave lesa 5 delegatov
- krajevne skupnosti 4 delegate
- kmetijske zemljiške skupnosti 2 delegata
- kmetijske organizacije 2 delegata
- lovske organizacije in OZD s področja lovstva 2 delegata
- turistične organizacije in turistična društva 2 delegata
- vodna skupnost 1 delegata
- varstvo okolja 2 delegata

SKUPAJ 20 delegatov

CELOTNA SKUPŠČINA 40 delegatov

Iniciativni odbor je v skladu z republiškimi akcijskim programom določil rok za javno razpravo. Vsi člani samoupravne skupnosti naj sprejmejo samoupravni sporazum in izvolijo delegacije, te pa v svojem okviru določijo potrebno število delegatov za zasedanje ustanovne skupščine, ki bi se predvidoma sestala ob koncu letošnjega leta.

Ing. Hafnar Zdravko

ALI ŠE DELOVODJE V GOZDARSTVU ?

O problemih izobraževanja v gozdarstvu v našem glasilu malo pišemo. Splošna aktualizacija izobraževanja pa že zajema tak obseg, da tudi gozdarji ne bomo mogli ostati ob robu dogajanj.

Delavec s svojim znanjem ima pomembno mesto v spletu dejavnikov, ki vplivajo na produktivnost dela. V tem smislu smo si že tudi veliko prizadevali v gozdarstvu, tako Gozdarski šolski center, DIT in same gozdno gospodarske organizacije, ki imajo urejeno svojo izobraževalno službo. Seveda so bile potrebe in možnosti za razvoj te dejavnosti in s tem načini kaj različni. Organizacijske strukture po podjetjih so dajale prednost zdaj enemu, zdaj drugemu profilu poklica v gozdarstvu. Najbolj pogosto je bilo vprašanje o potrebi delovodje v gozdarstvu. Nekatere organizacije so tehnika prebliževale neposrednem proizvajalcu, a druge so ga razbremenjevale opravil, ki ga ovirajo pri strokovno tehničnem delu. "Uspehi" so vprašljivi, ker tehniki še kar uhajajo v druge poklice ali pa nadaljujejo študij ipd. Prav zato nas znova zanima profil delovodje in njegovo mesto v celotni vertikalni delovnih mest v gozdni proizvodnji. Izvršni odbor izobraževalne skupnosti za gozdarstvo Slovenije je vključil v svoj pro-

gram nalog proučevanje potreb za gozd, delovodje. Večina odgovorov podjetij na poslano anketo je bil za oblikovanje ustreznega profila gozd. delovodje. Take potrebe niso nove, če se ozremo malo nazaj. Pred leti smo ukinili naziv "logar" in uvedli "gozdarski delovodja". S tem smo poudarjali bolj operativno znanje. Logar je bil namreč bližji administrativno - upravnim opravilom. Gozdarskih tehnikov je bilo še vedno premalo, zato je dosti sposobnih delovodij oz. logarjev opravljalo uspešno njegovo delo. Šli smo tako daleč, da smo v te vrste kadrovali sposobne in nadarjene delavce.

Po ukinitvi logarske šole v Idriji leta 1958 se je večalo število tehnikov tako, da so prevzeli marsikatero delo logarja. V vsem spletu ustreznih kadrov v gozdarstvu smo hoteli potegniti mejo glede strokovnosti in sicer po letu 1966 s pooblastilom za odkazovanje. Obseg dela delovodje se je začel močno zoževati. Večino del so prevzeli gozd. tehniki. Znani so celo skrajni primeri, tako da med delavci in inženirji ni bilo predvidenega nobenega drugega delovnega mesta. Namesto revirnih gozdarjev so marsikje začeli prihajati inženirji. Brez dvoma se v takih poskusih opazi težnja po večji strokovnosti pri gospodarjenju z gozdovi. Oglejmo si razmerje tehnik in delovodja v Sloveniji od leta 1965 dalje:

- Pravijo, da bomo začeli odkrivati notranje rezerve
- In koliko novih delovnih mest bo zahteval ta ukrep?

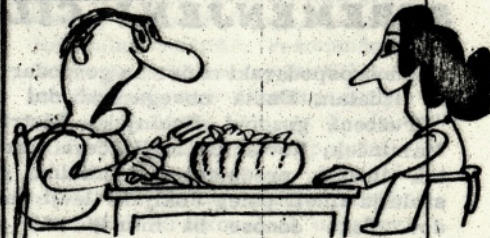
leto	tehnik	delovodje
1965	415	891
1971	568	596
1973	595	482

V prid boljše organizacije dela po podjetjih se je celotno število tehnikov in delovodij zmanjševalo.

Skupno prikazovanje obeh profilov je zanimivo, ker se pri večini podjetij delokrog enega in drugega še močno prepletata do leta 1985.

Delovodje v glavnem prevladujejo kot pomočniki revirnih gozdarjev. Do leta 1985 se razmerje ne bi bistveno spremenilo. Celo skupno število tehnikov in delovodij bi padlo le za 3 % od leta 1973. Taki so podatki statistike. Trenutna situacija pri obeh profilih je nekoliko drugačna. Priliv tehnikov v proizvodnjo je prenizek. Z uvajanjem gojitvenega in sečno-spravnega načrtovanja se obnavlja poglobljeno strokovno znanje "revirnega gozdarja". Od tehnika pričakujemo torej globlje in širše strokovno znanje. Hkrati pa se vprašujemo, kdo bo izvajal manj strokovna dela (prevzem in odajanja lesa, žigosanje lesa, vodenje delovnih skupin pri gojenju in sečnji, krojenje, preskrba delavcev z gorivom, z osebnimi varovalnimi sredstvi, prevoz itd.). Delokrog delovodje se kaže sam. Razlike po podjetjih bodo še ostale zaradi različnih organizacijskih shem oz. stopnje razvoja tehnologije. Delo bo ostalo in nekdo ga bo moral opraviti. Koncentrirana delovišča, centralna skladišča, manjše število delavcev in zato večje strokovno znanje lahko bistveno vplivajo na število tehnikov in delovodij in celo odmerijo nov delokrog opravil vsakega profila posebej. Ta dilema ostaja kot povod za razmišljanje vsem, ki bodo načrtovali novo organizacijsko shemo v našem podjetju. Zato bi bilo prav, da o tem problemu polemično oblikujemo svoja stališča in tako rešimo še marsikatero organizacijsko nalogo, mimo katere ne bomo mogli, ko bomo načrtovali cenejšo gozdno proizvodnjo.

BORBA PIŠE. DA LJUDJE SE NOBENE PODRAZITVE NISO SPREJELI S TAKIM RAZUMEVANJEM KOT ZADNJO ZA OLJE IN SLADKOR, KER JIM JE BILA DOBRO OBRAZLOŽENA.

— Hudiča, na tej solati ni niti kapljice olja!
— Kaj hočeš, se boš moral kar navaditi na solato s kisom in razumevanjem.

ZADNJA VEST 31. DECEMBER 1974

— Dragi gledalci, veselite se, pravkar smo prejeli Tanjugo vest, da letos ne bo več podražitev!

— Ko sem delal umreke, sem se spomnil na tvoje shuševalno kuro.

Košir Janez dipl. ing.

SPREMENJENI CILJI GOSPODARJENJA NA JELOVICI

Gozdnogospodarski načrt za gospodarsko enoto "Jelovica" bo kmalu izdelan. Enota obsega vzhodni del bivše gospodarske enote "Družbeni gozdovi Bohinjska Bistrica" in sicer gozdne revirje Martinček, Rovtarica in Ribčeva planina. Večina sodelavcev si ob teh imenih predstavlja kapitalne gozdove, ki so zadnjega četrto stoletja imeli poleg Pokljuke levji delež donosa iz družbenih gozdov. Take donose bi morda kdo pričakoval tudi v bodoče, saj marsikdo meni, da so omenjeni gozdovi trajno neizčrpen vir lesne mase.

Pri obnovi gospodarskega načrta za "Jelovico" smo po temeljiti oceni stanja gozdov in perspektiv prišli do rezultatov, ki upravičeno spreminjajo naše dosedanje površno prepričanje. Sestavek namerava v kratkih potezah osvetliti sedanje stanje v enoti z vsemi posledicami danes idejno že preživelega načina gospodarjenja, ki pa se v naši praksi še vedno pojavlja. Perspektive v teh sestojih so zaradi širokih in zahtevnih ciljev današnje družbe neugodne zlasti po količinski plati. Ugotovitve, ki jih bomo navedli, so vredne vse pozornosti, kajti podobna vprašanja se pojavljajo tudi v drugih družbenih gozdovih našega območja, zlasti na Pokljuki.

Skupna značilnost gospodarjenja v družbenih gozdovih zadnjih period je bila, da so glavno breme sečenj velikih površin nosili najbližji (najbolj odprti) sestoji, ki so bili praviloma tudi najboljši. Zastorno gospodarjenje s sečnjami na velikih površinah ni pustilo posledic le v zmanjšanju najboljše glavnice, ampak ni moglo izpolniti tudi drugih zahtev sodobnega načina gospodarjenja: sposobnost rastišč smo izkoriščali pavšalno, podpirali smo samo komercialno drevesno vrsto (smreko) na račun prirodne mešanosti drevesnih vrst. S tem je oslabela stabilnost in biološka odpornost sestojev. Prehudo razgaljevanje pa je otežkočalo kvalitetno naravno pomlajevanje.

Gospodarsko stanje v enoti razčlenimo s pomočjo razmerja razvojnih faz sestojev, razmerja drevesnih vrst in biološkega ravnotežja, z analizo gozdnih

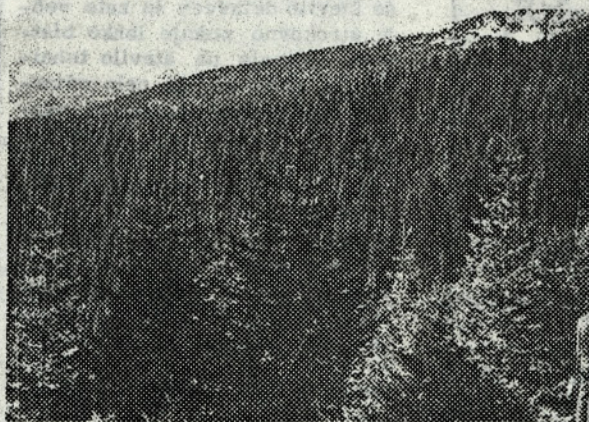
fondov (število drevja, lesna zaloga, prirastek, površina) z analizo kvalitete lesnih zalog in prirastkov, z oceno naravnega pomladitvenega potenciala in zdravstvenega stanja (ter z drugimi analizami, ki za naš namen niso pomembne).

V gospodarski enoti "Jelovica" razmerje razvojnih stopenj ni v ravnotežju. Močno primanjkuje srednjedobnih sestojev med 40 in 80 leti, ki sorazmerno največ prirastajo na lesno zalogo.

Premočan pa je delež mlajših faz - mladja in gošč - ki so nastala po obsežnih obnovitvenih sečnjah v zadnjih dveh gospodarskih periodah. Kot smo že omenili, so mlajše faze pretežno na najboljših rastiščih. Dosedanji kriteriji za obnovo sestojev so bili: postavljena obhodnja (povprečna sečna zrelost) in izravnavanje starostnih razredov v okviru obsežnih obratovnih razredov. Obhodnja na Martinčku je bila postavljena na 120 let, na ostali Jelovici pa na 100 let. Ob tem spoštovanju obhodnje ne glede na kvaliteto

sestojev in priraščanje po vrednosti so bili prenekateri sestoji obnovljeni predčasno. Napaka je bila na najboljših rastiščih in v najboljših sestojih seveda večja. Obratovalni razredi so bili obsežni in so zajemali gozdove od 500 m do 1300 m nadmorske višine. Proizvodna sposobnost v različnih višinskih pasovih in intenzivnost gospodarjenja v daljšem časovnem obdobju pa nista enaki.

Druga površnost se je pokazala v izenačevanju prirodnega pomladitvenega potenciala. Medtem ko na najboljših rastiščih ob pravih posegih zanesljivo lahko pričakujemo uspešno naravno pomladitev v 10 do 15 letih, je v višjih legah splošna pomladitvena doba 15 do 30 let, če hočemo vzgojiti stabilen mešan sestoj. Najboljša rastišča prekašajo tako ostala rastišča v istem obratovalnem razredu po proizvodni sposobnosti in dinamiki naravnega pomlajevanja. Pričakovanje, da bodo sestoji v višjih legah, s katerimi smo večinoma manj intenzivno gospodarili, enakovredni boljšim in intenzivnejše obdelanim sestojem, je bilo zato neutemeljeno. Neintenzivno gospodarjenje sestojev višjih in do sedaj zaprtih leg ni moglo slediti tempu donosov, ki smo jih v praksi zastavili zaradi teoretično napačnega izenačevanja sposobnosti gozdov.

Čisti
smrekovi
sestoji
na Pokljuki

- foto GG Bled

Dozorevajoči in zreli sestoji, ki so na vrsti, da prevzamejo glavno breme sečenj, so površinsko celo premočno zastopani, če upoštevamo samo kriterij površinskega deleža. Zaradi povprečno manjše proizvodne sposobnosti in počasnejše dinamike pomlajevanja pa zagotavljajo količinsko manjši donos kot so ga že obnovljeni sestoji z boljšim potencialom.

Če bi sledili preživelim načelom obhodnje in uravnavanja starostnih razredov, bi se preobsežno pomlajevanje nadaljevalo. Tako bi prekomerno povečevali delež pomlajenih površin in zmanjšali delež starih sestojev. Zaradi primanjkljaja srednjedobnih razvojnih faz bi zato nastopila dolgotrajna in občutna kriza v gozdnem donosu. Izpad v količinski proizvodnji je sicer glavni negativni pokazatelj, ni pa edini.

Poleg te napake se postavlja še izrazito enostranska podpora smreki. Bukev kot glavni listavec je imela močno podrejeno produkcijsko vlogo, ker pač začasno ni bila gospodarsko zanimiva. Zaradi prekomernega zmanjševanja njenega deleža na njenih naravnih rastiščih je bila močno okrnjena njena meliorativna vloga. Ob krizi jelke, ki izpada iz sestoj kot drugi stabilizator, je njena funkcija utrjevanja sestojev še toliko pomembnejša. Nepogrešljiva je tudi njena vloga pri pomlajevanju, saj z njo uravnavamo najugodnejšo mikroklimo v sestoji. Šablonske obnovitvene sečnje so praviloma že pri prvem posegu skrcile prisotnost bukke na minimum. Odnos do bukke se odraža v njenem podrejenem socialnem položaju in deležu po lesni zalogi: od 19 % deleža po številu dreves predstavlja njen delež po masi le še 9 % in to na njenih rastiščih. Iglavci brez partnerstva bukke izgubljajo stojnost, biološko odpornost in kvaliteto, ker so najboljši dosežki po kvaliteti ravno v mešanem gozdu. Posledice, ki gredo deloma tudi na rovaš drugih vzrokov, so hude. Četrtno do tretjino programiranih sečenj so "določile" elementarne neizgode! (po ugotovitvah ing. Smukavec

Antona). Načrt in gospodarjenje, ki prezre takšne posledice gospodarskih ukrepov, pa je nujno in takoj treba spremeniti. Zaščita bukke predvsem zaradi njenih bioloških kvalitete je na prvem mestu dolgotrajnega procesa stabilizacije sestojev. Sečnja bukke se bo zmanjšala, ker je ni več toliko, ampak tudi zato, ker ji moramo čimprej zagotoviti primeren delež v skoraj vseh sestojih. Riziko proizvodnje visoke kvalitete iglavcev moramo zmanjšati na čim manjšo možno mero.

Pri gozdnih fondih, tj. številu drevja, lesni zalogi in prirastku po površni oceni spet lahko napačno sklepamo o perspektivah sestojev. Povprečne vrednosti so namreč zelo solidne: sestoji so bolj ali manj strnjene, izjema so številni stari debeljaki, ki so na velikih površinah že šablonsko presvetljeni; lesna zaloga je okroglo 300 m³/ha, kjer ima bukev močno podrejeno vlogo z 9 %. Manj ugodna je struktura po debelinskih stopnjah, saj manjka predvsem srednjedobnih osebkov, ki morajo predstavljati najaktivnejšo glavnino lesne mase. Prirastek zato nima optimalnega količinskega obsega.

Najbolj vidna posledica forsirane obnove na večjih površinah je struktura mlajših razvojnih faz: število drevja je po višini in razporedu po stopnjah prenizko. Z nogo, ki je bila osredotočena na "čiščenje" bukke, pa je osiromašila edino ugodno mešano in stabilno zgradbo mladih sestojev. Gospodarska perspektiva v mlajših sestojih zato ni poseben ugodna, saj po oceni razvoja skozi vse faze ne bomo dosegli tistih končnih rezultatov, kot so jih predstavljali najboljše že "zaužiti" zreli debeljaki. To nas opozarja, kam vodijo posplošeni, šablonski ukrepi in enostranska podpora nepriradni mešanosti kljub zahtevam in sposobnostim rastišča.

Zastorno gospodarjenje z velikopoteznimi sečnjami tudi ni upoštevalo različne kvalitete sestojev in možnosti za prirastek po vrednosti za posamezne sestoj ali manjše skupine. Se-

stoji so šli v obnovo ne glede na kulminacijo vrednostnega prirastka. Tako se dogaja, da tradicionalna rastišča resonančnih debel danes ne morejo nuditi takih donosov, ker debelina osebkov ne zadošča. Mi, ki gospodarimo z gozdom, smo popustili velikim zahtevam po lesni masi in nismo videli preko dvomljivih kratkoročnih uspehov pri količinski realizaciji za povprečno ceno.

Danes imamo v enoti še dovolj starih sestojev, med njimi zelo kvalitetne, ki so zadnji ostanki vrhunske kvalitete. Če bi nadaljevali s šablonsko obnovo, bi nadaljevali tudi z dolgoročnimi napakami:

- ne bi izkoriščali optimalnega priraščanja kvalitete;
- mladje bi se nepopolno razvijalo in bi pomenilo slab začetek nove generacije;
- riziko proizvodnje bi še povečali zaradi nevarnosti elementarnih nesreč;
- spuščali bi se v konkurenco z drugimi območji v količinski proizvodnji na rastiščih, ki so zaradi zmerne, enakomernega in dolgotrajnega priraščanja idealna za vzgojo vrhunske kvalitete nadpovprečnih vrednosti.

Stanje v gospodarski enoti "Jelovica" je v mnogočem podobno stanju sestojev na Pokljuki, kajti prav tako zastorno gospodarjenje je vsebovalo podobno ravnanje. Stari debeljaki so bili obnovljeni v pospešenem ritmu sečenj tudi tam, kjer je bila potrebna akumulacija v debelino najbolj razumna.

Ne bi mogli trditi, da so spoznanja o prepotrebni preusmeritvi naših misli in dejanj tako nova, da še niso prodrli v našo celotno prakso. Zato je tem manj opravičljivo, da se zastarele šablone še pojavljajo bodisi v načrtovanju na vseh nivojih bodisi v proizvodnji, kot da bi bila odločilnega pomena samo masa, tj. količina posekanih ali predelanih kubikov ne glede na dolgoročne perspektive in ekonojsko upravičenost.

Vrnimo se k naši "Jelovici".

Smernice za gospodarjenje so dokaj jasne:

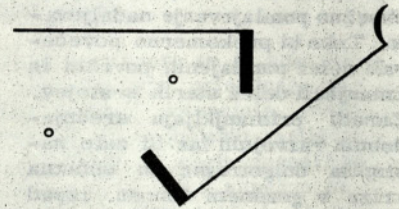
- prekomerno obnovo je treba ublažiti in se usmeriti le na slabše sestoje na manjših površinah;
- z zadržano obnovo najboljših sestojev posredno ublažiti primanjkljaj srednjedobnih sestojev in proizvajati višje vrednosti namesto samo količine;
- zaščititi bukev in jo ponovno vključiti v sestoje zaradi izrednih bioloških kvalit (stojnost, pomlajevanje) in produkcije;
- gospodarske posege pri obnovi prilagajati kvaliteti in stojnosti starega sestoja ter dinamiki uspešnega naravnega pomlajanja;
- usmeritev na proizvodnjo debelejših sortimentov enakomernih branik z vrhom v resonančni hlodovini na najdonosnejših rastiščih.

Rezultat bo v količinskem pogledu (relativno) negativen, proizvodnja po vrednosti pa višja in

v bližnji bodočnosti tudi absolutna količinska proizvodnja. Cilji gospodarjenja so se tako od pretežno količinske plati razširili in poglobili. Čas prinaša nove zahteve človeka do gozda in novo vsebino trajnosti, ki ni samo v ravnotežju starostnih stopenj ali lesne zaloge oziroma količinskega donosa. Resnično trajnost zagotavljajo samo rastišča primerna združba in stabilna zgradba sestoja, ki naj ga človek usmerja tako, da čim bolje izkoristi produkcijske možnosti za svoje potrebe in priroden pomladitveni potencial. Cilj gospodarjenja je zato več mnogostranski in zelo zahteven. Če hočemo uspešno izpolniti vse naloge, moramo usklajevati gospodarske, biološke, socialne in znanstvene vidike. Gozdarji imamo zato nadvse odgovorno nalogo, da sodobno gospodarimo in zmanjšamo škodljive vplive v gozdu. Družba za nas, izvajalce gospodarjenja, ne bo našla opravičila, če bomo odlašali s pridobivanjem najnovejših dognanj, če se sami ne bomo nenehno izpopolnjevali in tako brez

V tem TOZD ni niti toliko lista, da bi sešil spalno vrečo za prezimovanje.

rizika zagotavljali mnogonamensko funkcijo gozdov. Kratkoročno uspešne in enostransko "uspešne" tehnobirokratske poteze v gozdarstvu, ki ima izrazito kompleksen in dolgoročen značaj, ne ustrezajo.

Hafnar Zdravko, dipl.ing.

Kako smo doslej rešili vprašanje delovne dobe?

Delo v gozdu in gozdni delavec sta pojma, ki ju že skoraj vsak človek v razmišljanju povezuje s pojmi: naporno delo, vlaga, sneg, veter, samota ipd. Idiličnost, povezana z dobrim zrakom in zelenjem, mir, se bolj povezujejo z lovom. Nihče se tudi ne čudi, da v gozdu ne srečamo starih delavcev. Redki so delavci, ki dolgo zdržijo napore v gozdu. Zaradi naporov jim zdravje oslabi, zato se umikajo po možnosti na druga delovna mesta, pogosto pa tudi v invalidsko upokožitev. Pogosto delavci v pogovorih načenjajo vprašanja, kako naj bi družba rešila njihov problem predolge delovne dobe, preden dosežejo starostno upokožitev.

Pred leti je bil na Bledu simpozij o medicini dela v gozdarstvu. Takrat smo prvič glasneje in javno zastavili to vprašanje. Vrsta poklicnih zdravstvenih okvar, ki jih je prinesla mehanizacija v gozdno proizvodnjo, je samo še prilila olja na ogenj. Po letu 1970 smo gozdarji pričeli organizirano reševati ta problem. Društvo inženirjev in tehnikov, zavodi za socialno zavarovanje, dispanzerji za medicino dela (splošna zdravstvena služba) in gozdna gospodarstva so iskala rešitev.

Komisije pri zavodih za socialno zavarovanje so samo ugotavljale, da ta ali oni ni več primeren za težje delo; delovnih mest z manjšim naporom pa v podjetju praktično skoraj ni bilo. Domačini najlepših let so odhajali v druge poklice. Pritok mladih je bil neznaten. Sezonski delavci so bili preveč začasna rešitev, ker so še ti začeli odhajati naprej preko meja domovine za še boljšim zaslužkom.

Na pobudo poslovnega združenja gozdnih gospodarstev Slovenije

je bila v okviru Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije sestavljena skupina strokovnjakov z nalogo, da obdela podatke o stanju delavcev in sestavi poročilo o dejanskih delovnih pogojih gozdnega delavca.

Delo je bilo končano leta 1972 v obliki obsežnega elaborata. Še isto leto je Gospodarska zbornica - Sekretariat za gozdarstvo predložila za predelavo lesa in grafično industrijo zahtevek za priznanje skrajšane zavarovalne dobe gozdnim delavcem - sekačem. S svojim zahtevkom smo bili med prvimi. Pred nami so bili samo še čistilci javnih prometnih površin. Do danes je teh zahtevkov že 9. Prošnje za skrajšanje zavarovalne dobe so vložene tudi za šoferje avtobusov in težkih tovornjakov, za elektrolizerje, za delavce pri predelavi močnih krmil, za de-

lavce v cementni industriji, dimnikarje, vodnika v Postojnski jami, poklicne gasilce, itd. Vsega skupaj gre za 33 delovnih mest oziroma poklicev.

Marsikdo se sprašuje, kje je naša vloga, ko še po dveh letih nismo dobili odgovora. Dejstvo je, da smo čakali na rešitev ravno v času, ko so pristojnosti prehajale iz zvezne na republiško raven. Na to delo v republikah niso bili pripravljeni. Oblikovati so morali povsem novo službo in najti ustrezne strokovnjake. Za pospešeno delo teh služb je bila ustanovljena leta 1973 še Zvezna koordinacijska komisija za vprašanja benificirane zavarovalne dobe. V drugi polovici lanskega leta je bilo zastavljenih nekaj vprašanj, na katere bodo morali odgovoriti tudi državni organi in družbeno politične organizacije. V ta namen je bilo organizirano v Beogradu marca letos posebno posvetovanje. Sklenili so, da ta vprašanja uredijo z zveznim družbenim dogovorom, ki pa doslej še ni sklenjen. Predstavniki Slovenije so menili, da mora biti finansiranje zavarovalne dobe urejeno v vsaki skupnosti posebej.

Zvezna koordinacijska komisija je sklenila, da bodo vloge reševali po takem zaporedju, kakršnem so bile vložene. Za šoferje in gozdne delavce so bili mnenja, da morajo biti še strokovno ocenjeni. Utemeljitev je pripravljena, da bodo o njej odločali v skupščini zavarovalne skupnosti. Na seji iste komisije so menili, da je elaborat za priznanje zavarovalne dobe s povečanjem za gozdne delavce dober in primerno pripravljen za odločanje; za šoferje ga je treba še dopolniti. Pojavila so se le različna stališča glede dolžine benificirane dobe. Tako so v SR BiH menili, naj se podaljša iz 12 na 16 mesecev, v SR Hrvatski pa iz 12 na 15 mesecev. Sklenjeno je bilo, da je to treba uskladiti na 15 mesecev za leto in to od 15. maja 1945 leta dalje. Nobena od teh skupnosti pa ne bo zahtevala poprejšnjega staža zavarovanca kot pogoj za benificiranje.

Elaborat za benificirano delovno dobo za gozdne delavce je ocenil tudi Zavod SRS za varstvo pri delu s pripombo, da ga je potrebno še nekoliko dopolniti. S to pripombo se predstavniki skupnosti iz drugih republik niso strinjali. Menili so, da je elaborat tako popoln, da ga ni potrebno dopolnjevati. Tako je bilo v letošnji jeseni vse pripravljeno za rešitev vprašanja.

V tem času je bil sprejet "družbeni dogovor o načelih, kriterijih in osnovah postopka za določanje mest, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem".

Pred mesecem dni so nas obvestili, da morajo vsa podjetja v skladu z načelom poslati kot priloge k predlogu še:

- poročilo o opravljenih in predvidenih varstvenih ukrepih in drugih ukrepih, da bodo škodljivi vplivi, ki delujejo na zdravje delavca in na njegovo sposobnost za delo čim manjši, oziroma da bodo odpravljeni,
- izjavo, da bo organizacija nenehno spremljala in izboljševala tehnološki postopek ter

organizacijo dela, da bo zmanjšala ali odpravila škodljive vplive, ki opravičujejo benificirano dobo,

- izračun povečanih finančnih obveznosti do skupnosti glede na število delavcev, za katere je predlagana zavarovalna doba s povečanjem,
- dokaz, da je v samoupravnem sporazumu urejen postopek, kako se delavci odločijo za bonifikacijo delovnih mest.

Označena morajo biti delovna mesta, ki imajo posebno težke in zdravstveno škodljive pogoje. Določeni morajo biti tudi viri za kritje večjih stroškov in zavarovalna doba s povečanjem. Vse te priloge smo jim že poslali. Upamo, da so to storila tudi ostala gozdna gospodarstva.

Po navedenem sporazumu moramo dobiti odgovor na vlogo v dveh mesecih. Seveda skupnost lahko zahteva še kakšno dodatno pojasnilo (prilogo), a vseeno upamo, da bo ta problem rešen najkasneje do spomladi. Upamo, da bomo lahko že v naslednji številki zapisali o tem kaj novega - konkretnega.

Delo v gozdu še ni povsem mehanizirano - foto GG Bled

Majda Lončnar, dipl.ing.

Tradicijska strokovnih ogledov za kmete gozdne posestnike se nadaljuje

Glede na dobre izkušnje iz prejšnjih let se je odbor za gospodarstvo pri samoupravnih skupnosti tudi v letošnjem letu odločil, da priredi nekaj strokovnih ogledov za kmete - lastnike gozdov. Odbor meni, da so strokovni ogledi poleg predavanj in tečajev dopolnilna oblika izobraževanja kmetov. Odbor je organiziral štiri strokovne ogledke; dva sta bila namenjena kmetom, dva pa kmečkim gospodinjam. Pri izbiri programov smo se ravnali po osnovnem načelu, da morajo biti ogledi strokovno in organizacijsko dobro pripravljene. Upamo, da smo se teh načel držali in izpeljali dokaj zahtevne programe. Sredi septembra je bila v Murski soboti republiška razstava lisastega goveda, ki si jo je po sklepu centralnega sveta kmetov lastnikov gozdov pri Gozdnem gospodarstvu Bled ogledalo 47 kmetov. Razstava je bila odlično pripravljena. Poleg številnih krav in telc smo videli tudi bike sedanjih in bodočih očetov te plemenske živine, na katero so rejci upravičeno ponosni. Razstave so se udeležili tudi predstavniki republiškega sekretariata za kmetijstvo in predstavniki mednarodnega združenja rejcev lisastega goveda, ki so se te dni mudili v Jugoslaviji.

Marsikak kmet bi si želel imeti vsaj eno od razstavljenih živali v svojem hlevu, zlasti še potem, ko smo zvedeli, da je dala najboljša krava preko 8000 l mleka v eni laktaciji. Takih krav, ki so dale preko 5000 l mleka, je bilo več.

Po kosilu smo se odpeljali proti Ptuj, kjer smo si pod strokovnim vodstvom veterinarja Kranjca ogledali osemenjevalni center za lisasto govedo. Seznanili so nas s tehniko odvzema semena, s pripravo le tega za umetno osemenjevanje in z zmrzovanjem za daljše obdobje.

Za kratek čas smo stopili še do Ptujkega gradu in si ogledali muzej. Zadovoljni in za spoznanje bogatejši smo se vračali domov.

Da ne bi prikrajšali kmečke gospodinje, smo že naslednji teden organizirali strokovni ogled zanje. Peljali smo jih na Dolenjsko.

Strokovnjaki kmetijske zadruge v Ivančni gorici so nas seznanili s položajem dolenjskega kmeta, ki se v marsičem razlikuje od našega in s programskim usmerjevanjem kmetij. Kmečka gospodinjstva so se specializirala v pitanje mlade go-

vedi, seveda ne vsa, ker so talne in klimatske razmere ugodnejše za proizvodnjo silazne krme. Ta je neobhodno potrebna za pitanje.

Obiskali smo dve kmetiji - na obeh rede po 30 - 40 glav živine. Odkup imajo zagotovljen, ker so pogodbeno vezani z zadruzo. Kmetiji sta opremljeni z vso linijo strojev in imata urejene hleve. Dodatni dohodek si prva kmetija ustvarja s proizvodnjo krompirja, druga pa z vzrejo prašičev.

S tem obiskom smo še enkrat potrdili že staro mnenje, da je usmerjanje proizvodnje in uvažanje mehanizacije na kmetijo edina pot, ki omogoča večjo storilnost in daje boljši dohodek.

Program smo popestrili z obiskom Kolinske tovarne hranil v Mirni in Tovarne destilacije rastlinskih specialitet Dana.

Na poti proti domu smo se ustavili v Dolenjskih toplicah in na Muljavi, kjer smo obiskali rojstno hišo Josipa Jurčiča.

Drugi strokovni ogled je bil namenjen predvsem udeleženkam gospodinjskih tečajev in gospodinjam, ki se že ukvarjajo s kmečkim turizmom ali ga pa

uvajajo. Program je bil izbran temu primerno.

V zgodnjih jutranjih urah 11. 10. smo krenili na pot čez Korenško sedlo v Avstrijo in naprej po dolini Drave do Lienza. Tam se nam je pridružila pospeševalka za delo s kmečkim gospodinjstvom (Avstrija ima to službo že urejeno) in nas vodila po kmečkih gospodarstvih.

V vasi Nikolsdorf smo si z občudovanjem ogledovali urejenost kmetij na vsakem koraku. Pokazali so nam primer kmetije, kjer se dopolnjujeta kmetijstvo in kmečki turizem. In še enkrat smo bili priča, da je urejenost kmetije pogoj za uvajanje kmečkega turizma. Na kmetiji je zunanost hiše ostala v starem slogu, medtem ko so notranjost okusno preuredili za namene kmečkega turizma. Pred leti so v vasi formirali strojni krožek, katerega namen je nuditi ugodnosti in usluge članom. V okviru krožka nabavljajo stroje in jih skupno uporabljajo.

Po kosilu v Lienzu smo si ogledali podeželski grad in muzej starin in predmetov iz kmečkega življenja ter risb in umetniških slik znanega lienškega slikarja Franca Eggerja.

Popoldne smo se hitro sprehodili skozi proizvodne prostore tovarne marmelade v Asslingu. Več pozornosti smo posvetili kmetiji v tem kraju, kjer so nam pokazali drugačno obliko kmečkega turizma. Na kmetiji so preuredili določen prostor v kuhinjo za goste, kjer si sami pripravljajo obroke in ne motijo domačih pri opravljanju dela na kmetiji.

Zaključen razgovor smo imeli v Nikolsdorfu, kjer smo bili gostje tamkajšnjega župana. Govorili smo o vlogi občine pri uvajanju kmečkega turizma, o kompleksni obnovi vasi. Skratka, povsod smo bili gostoljubno sprejeti. Vrnili smo se polni vtisov in doživetij, morda celo presenečenj.

Zadnji ogled je bil namenjen kmetom. Obiskali so tovarno Gorenje v Velenju. V Nazarjih

je bil predviden ogled obrata za izdelavo ivernih plošč. Obrat so rekonstruirali, zato so si ogledali mehanizirano žago. Program so nadaljevali z obiskom na treh preusmerjenih kmetijah, kjer se dopolnilno ukvarjajo s kmečkim turizmom in perutničarstvom.

Vseh strokovnih ogledov se je skupno udeležilo 181 kmetov in kmečkih gospodinj.

Že na začetku smo omenili, da so predavanja in tečaji nujno potrebni kmetom pri izpopolnjevanju njihovega znanja. Da nismo ostali le pri strokovnih ogledih, smo v okviru sklada za kmetijstvo pri GG organizirali v zimskem času 73/74 gospodinske tečaje v Radovljici, na Bledu in v Mojstrani. Tečaj v Bohinju je odpadel, ker ni bilo primernih prostorov. Tečaja se je udeležilo 76 tečajnic, ki si želijo v bodoče še podobnih izobraževalnih oblik.

Sredstva zakritje stroškov strokovnih ogledov in gospodinskih tečajev smo črpali iz kmečkega sklada pri GG. Na začetku leta 1974 je bilo v skladu 52.711,82 din sredstev. Od tega je bil saldo dne 31.12.73 - 32.711,82 din, dotacija iz ostanka dohodka za leto 1973 pa 20.000,00 din.

Za leto 1974 je bilo porabljeno na račun sklada 25.543,20 din za strokovne ogleds, 9.200,80 din za kritje stroškov gospodinskih tečajev, kar predstavlja 1/3 stroškov, 1.500,00 kot dotacija za razstavo živine v Žabnici in 800,00 za demonstracijo z IGLAND vitlo.

Stanje kmečkega sklada dne 31.10.1974 je 15.667,82. Med tem časom se je saldo zmanjšal, ker smo sklad po sklepu odbora za gospodarstvo obremenili še z nekaterimi stroški kot n.pr.: dotacija za Kozjansko, naročnina za sodobno kmetijstvo in denarna pomoč pri študiju kmečkih otrok.

Lahko zapišemo, da je bil denar kmečkega sklada pametno naložen in upamo, da bo sklad pri samoupravnih skupnosti še v bodoče prispeval k izobraževanju kmetov.

Grapar Irena

čistoča je pol zdravja

V najočjem pomenu besede obsega osebno higiensko čistočo celega telesa, kože, vseh zunanjih organov, nego in krepitev organizma, krepitev zdravja, pomeni pa tudi skrb za neposredno okolico, v kateri se gibljemo, nadalje osebno dnevno življenje in navade (obleka, obutev, stanovanje, zabava, šport, delo in počitek). Za osebno higieno mora skrbeti vsaka odrasla oseba sama, to ji mora biti navada, temelj zdravstvene vzgoje.

Kožo ohranimo čisto z rednim umivanjem, kopanjem - vsaj enkrat tedensko, z rednim umivanjem rok. Kopamo se v topli vodi, končamo s hladno vodo. Na ta način dosežemo večjo odpornost organizma. Vsak dan umivamo spolovila in predel zadnjega črevesa.

Posebno moramo biti pozorni na higieno rok. Umivamo si jih pogostokrat, po vsaki opravljeni potrebi, po vsakem delu, kjer pride do onesnaženja rok, pred jedjo, pred dotikanjem hrane, pri pripravljanju, kuhanju in serviranju hrane. Umivanje rok nam mora preiti v kri in meso. Ne smemo še pozabiti na uporabo mil, detergentov in razkužil. Z rednim umivanjem odstranjujemo prah, bakterije, koža laže diha, preprečujemo tudi vdor klic.

S stalno čistočo nog preprečujemo nastanek vnetij, naselitev glivic.

Zobje imajo važno vlogo v osebni higieni. Med zobmi se zelo radi zadržujejo ostanki hrane, ki so podlaga za razmnoževanje bakterij. Zobna gniloba velja danes kot ena najbolj razširjenih bolezni na svetu, ki povzroča še številne druge bolezni. Bolni zobje ne morejo zadostno sodelovati pri žvečenju hrane. So nevarna žarišča bakterij, ki od tu potujejo po celem telesu in povzročajo še druge bolezni. Zobe umivamo po vsakem obroku ali vsaj zjutraj in zvečer.

V nosu se nabira prah, zato ga moramo odstraniti. Posebno je to važno za ljudi, ki delajo na delovnih mestih z veliko prahu.

Važno je, da je prehrana redna, pravilno sestavljena, to pomeni, da vsebuje dovolj beljakovin, maščob, ogljikovih hidratov, vitaminov in rudninskih snovi. Prehrano je treba prirediti glede na starost, telesni razvoj in fizično aktivnost.

Za ohranitev zdravja je torej potreben režim osebne higiene, dela, prehrane, počitka, da zadovoljimo svoje telesne in duševne zahteve.

JARA KAČA

KAR PRIHRANIMO ČEZ LETO,
NAM TA MESEC IZPUHTI,
SAJ V DECEMBRU, KOT ZAKLETO,
PRAZNOVANJU KRAJA NI.

Jere Marija

NOVICE Z ZADNJEGA ZBORA DELAVCEV V TRANSPORTNEM OBRATU

Izvršni odbor sindikalne organizacije v transportnem obratu je v četrtek, 21.11.1974 sklical zbor delovnih ljudi obrata.

Razpravljali smo o oblikovanju in ustanavljanju samoupravnih interesnih skupnosti, njihovih nalogah in delu ter programskih usmeritvah. Vprašanja so nam pojasnjevali posamezni predstavniki Občinske skupščine, ki so že doslej delovali na področjih, za katera se zdaj ustanavljajo samoupravne interesne skupnosti.

Hkrati smo tudi evidentirali in potrdili 10 kandidatov za splošno delegacijo v samoupravne interesne skupnosti. Drugi del razprave je bil posvečen programu izgradnje šol in vzgojno-varstvenih ustanov za naše najmlajše ter zbiranju potrebnih sredstev za uresničitev teh načrtov. Zbor delovnih ljudi je v celoti potrdil predlog, da sprejmemo sporazum za podaljšanje samopriskevka. Novi samopriskpek, ki ga bomo namensko odvajali od 1.1.1975, bo znašal 2 % od bruto osebnega dohodka in naj bi trajal 5 let, ko naj bi bile po programu dograjene vse šole in vrtci.

V naslednji točki dnevnega reda

nam je šef obrata podal še nekaj informacij o združevanju Gozdarstva in lesne industrije Gorenjske v sestavljeno organizacijo združenega dela. Seznanil nas je s potekom javne razprave in priprav na sprejem samoupravnega sporazuma. Ape-liral je na vse, naj aktivno zasledimo poteku, se vključimo v razpravo in povemo tudi svoja mišljenja in pripombe na sporazum.

Pogovarjali smo se tudi o težavah pri sklicevanju in o problemu navzočnosti članov kolektiva na zboriščih delavcev v našem obratu.

Pri teh zboriščih, ki predstavljajo neposredno obliko delavskega samoupravljanja, naš obrat namreč vedno naleti na problem, ob katerem času sklicevati zbore delavcev, da bodo lahko sodelovali vsi upravičenci. Vozniki tovornih vozil, ki številčno predstavljajo dobro tretjino zaposlenih, so vezani na delo v drugih obratih in je zato izredno težko doseči polno udeležbo zbora. Nepopolna udeležba pa siromaši proces neposrednega informiranja in odločanja o zadevah skupnega pomena.

V spomin

Dne 16. novembra smo se ob grobu na blejskem pokopališču poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Emila Rasingerja. Ni še minilo leto, kar je po 40-letni delovni dobi odšel v pokoj. Ob odhodu iz delovne organizacije smo vedeli, da se stiki med nami ne bodo prekinili, saj se bomo pogosto videvali v našem kraju in sodelovali v družbenem življenju. Toda nenadna smrt je našega sodelavca in prijatelja prezgodaj iztrgala iz naše sredine.

Pokojni Emil Rasinger je bil rojen 3. maja 1913 v Podkorenu. Po diplomu na srednji geodetski šoli je bil zaposlen pred drugo svetovno vojno kot geometer pri zemljomerstvu in izdelavi kart v Srbiji. Po vojni je nekaj časa sodeloval na Republiškem sekretariatu za gozdarstvo Slovenije in se nato vključil v naš delovni kolektiv.

Bil je vesten in požrtvovalen sodelavec. Poleg geodetskih opravil je skrbno uredil in vodil gozdni kataster. Rad je sodeloval na raznih področjih družbenega življenja, ljubil je glasbo in petje in aktivno deloval pri poživljanju družabnega življenja. Poleg tega je bil aktiven tudi na področju rekreacije in športa.

Pokojnega Emila Rasingerja bomo ohranili v trajnem spominu.

"Izdaja delavski svet GG Bled, ureja uredniški odbor: odgovorni urednik Konc Janez, tehnični urednik Lakota Franc in člani: Hafnar Zdravko, Korbar Branko in Deankovič Tonči."

Tisk Delavska univerza "Tomo Brejc" Kranj v nakladi 600 izvodov.